

ΤΟΚΚΑ

ISSN 1986-2989

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ – ŞUBAT 2012 SAYI / ΦΥΛΛΟ: 41

Δημοσιεύεται με την στήριξη των FES, BİLBAN και IKME
FES, BİLBAN ve IKME’nin katkıları ile yayınlanmaktadır

ÜCRETSİZ / ΔΩΡΕΑΝ

Η Σχιζοφρένεια του Κυπριακού

Κώστας Γεννάρης

Παρακολουθώντας αυτό που θα έπρεπε να είναι σοβαρός πολιτικός διάλογος, δεν μπορεί παρά να καταλήξει κανείς στο συμπέρασμα που να επιβεβαιώνει τη σχιζοφρένεια στο Κυπριακό. Πέρα βέβαια από το γεγονός του πανδαιμόνιου που ακολουθεί κάθε σημαντική ή μη συνάντηση για το Κυπριακό. Διερωτάσαι πραγματικά που ζουν όσοι μετέχουν σε αυτό το θέαμα ή εσύ που το παρακολουθείς. Αν τελικά ξεκαθαρίσεις ότι και εσύ και αυτοί ζείτε στο σήμερα, στο 2012, τότε δεν υπάρχει άλλη λογική εξήγηση για όσα βλέπει κανείς, για όσα απίστευτα ακούει ως σοβαρά πολιτικά επιχειρήματα, παρά να τα αποδώσει σε μια διεστραμμένη διαστροφή της λογικής.

Υπάρχουν ανεξήγητα πράγματα, όπως για παράδειγμα πώς συμβαίνει Ε/Κ πολιτικοί και η ηγεσία των Τ/Κ να συμπίπτουν στην εκτίμηση τους οι μεν ότι φταίει ο Χριστόφιας γιατί δεν χειρίστηκε όπως “έπρεπε” να τρία όχι και οι δε ότι φταίει ο Χριστόφιας που δεν υπήρξε πρόοδος –προφανώς όπως την εννοεί ο Έργολου.

Υπάρχουν όμως και φαινόμενα που έχουν απόλυτα λογικές εξηγήσεις: Ο Καρογιάν μιλά με τον τρόπο που μίλησε για τη Νέα Υόρκη και τους χειρισμούς του Χριστόφια γιατί θέλει να παραμείνει στο παινίδι της εσωτερικής κομματικής αντιπαράθεσης και να ελέγξει τις εσωκομματικές ισορροπίες υπέρ του. Ο Αναστασιάδης δεν θέλει να αφήσει περιθώρια που να οδηγήσουν σε εσωκομματική αμφισβήτηση της υποψηφιότητάς του στις προεδρικές. Ο Συλλούρης δεν έχει τίποτα να χάσει να εμφανίζεται υπερπατριώτης και οι Οικολόγοι, καλά αυτοί δεν κατανοούν τι συμβαίνει γύρω τους. Ο Γιαννάκης Ομήρου από την άλλη δεν θέλει να αφήσει το χώρο του λεγόμενου ενδιάμεσου χώρου χωρίς μια προσπάθεια να τον στρατολογήσει υπέρ του. Και το μέτρο είναι η πολιτική ακρότητα και ο ανταγωνισμός που την προκαλεί.

Η αποτυχία στη Νέα Υόρκη ανήκει αποκλειστικά στον ΟΗΕ. Η ευθύνη για την άρση του αδιεξόδου εξακολουθεί να βρίσκεται στους ώμους του διεθνούς οργανισμού, ο οποίος είναι δεσμευμένος με αποφάσεις του σε συγκεκριμένο πλαίσιο λύσης, με συγκεκριμένες παραμέτρους και συγκεκριμένα σημεία αναφοράς. Γιατί λοιπόν υπήρξε αδιέξοδο στη Νέα Υόρκη; Διότι οι δύο πλευρές δεν κινούνται προς την ίδια κατεύθυνση, αλλά προς αντίθετες. Με ή χωρίς χρονοδιάγραμμα, με ή χωρίς διαμεσολάβηση, αν δεν αλλάξει πορεία η μια ή η άλλη πλευρά, σημείο συνάντησης δεν πρόκειται να υπάρξει.

Συνεπώς εις τη ελπίζει η Γενική Γραμματεία ότι θα συμβεί έως την εκπνοή του σχεδόν χρονοδιαγράμματος που έθεσε που δεν θα μπορούσε να συμβεί έως τώρα, ή έστω και την υστάτη στη Νέα Υόρκη; Γιατί η Τουρκία να αλλάξει στάση; Έχει κανένα λόγο να το πράξει; Μήπως στα τελευταία 38 χρόνια ασκήθηκε οποιαδήποτε πίεση στην Τουρκία; Μήπως εκδηλώθηκε οποιαδήποτε πρόθεση πίεσης από οποιονδήποτε και την απέτρεψε ο Χριστόφιας; Οι σχέσεις της Τουρκίας με όλα τα παγκόσμια κέντρα εξουσίας ενισχύονται συνεχώς. Σε βαθμό που να προκαλούν τη γνωστή νεοσουλτανική αλαζονική πρακτική σε όλα τα ζητήματα. Η πορεία της προς την Ευρώπη βάλτωσε και ενώ διατηρεί ανοικτή την προοπτική, δεν καίγεται για την ένταξη και λόγω της οικονομικής κρίσης. Τι θα χάσει αν δεν συμμορφωθεί έστω και χωρίς πιέσεις; Τίποτα. Θα παραμείνει κατοχική δύναμη, θα αναβαθμίζει σιγά-σιγά το ψευδοκράτος. Δεν είναι αυτή η απάντηση και του Γκιούλ και του Έρτογαν σε όσους αμφισβητούν στην Τουρκία τους χειρισμούς της Άγκυρας; Είδατε, λένε, να έχει φύγει έστω και ένας στρατιώτης και να υποχωρήσουμε έστω και από μία ίντσα γης;

Εδώ λοιπόν βρίσκεται η σχιζοφρένεια του Κυπριακού. Η αντιπολίτευση φωνάζει για “αλλαγή στρατηγικής”. Και εννοεί αλλαγή στρατηγικής λύσης. Με τα δεδομένα όμως όπως είναι καταγεγραμμένα εδώ και 37 χρόνια η λύση δεν επέρχεται με οποιαδήποτε στρατηγική, όσο οι δύο πλευρές δεν έχουν κοινό στόχο και κοινό όραμα. Αλλαγή στρατηγικής χρειάζεται όντως, αλλά στρατηγικής για ανατροπή της Τουρκικής στάσης, για ανατροπή της διεθνούς ανοχής. Και εκεί πάλι υπάρχουν μεγάλες αδυναμίες. Γιατί ανατροπή σημαίνει να δημιουργηθούν λόγοι και κόστος που να αναγκάζουν την Τουρκία και τη διεθνή κοινότητα να αλλάξει στάση. Ακούσατε κανένα να προτείνει οτιδήποτε προς αυτή την κατεύθυνση;

Να εμπλέξουμε ενεργά την ΕΕ, λέει ο ένας. Μάλιστα. Ποιός την εμποδίζει να εμπλακεί; Δηλαδή, θέλουν οι Βρυξέλλες και δεν θέλει ο Χριστόφιας; Δεν είναι ο Χριστόφιας που ζήτησε να διοριστεί ειδικός απεσταλμένος για να παρακολουθεί τουλάχιστον τις εξελίξεις; Μας διόρισαν τον κακόμοιρο Λεοπόλτο Μάουρερ, παλιό γνώριμο από την εποχή των διαπραγματεύσεων για ένταξη της Κύπρου στην ΕΕ ο οποίος τρέμει να ανοίξει το στόμα του. Τον είδατε πουθενά; Τον ακούσατε να πει ποτέ κάτι; Είδατε κάποια αλλαγή στη στάση των Βρυξελλών ως αποτέλεσμα του διορισμού αυτού; Ή μήπως είναι ο Χριστόφιας που επέβαλε τη σιωπή και την αδράνεια; Ή μήπως ακούσατε κα-

νένα να μας λέει ΠΩΣ θα εμπλέξουμε την ΕΕ αν ή ίδια δεν θέλει να εμπλακεί; Στο παρασκήνιο όλοι αυτοί οι Ευρωπαίοι συμφωνούν με την Τουρκία ότι η ΕΕ διέπραξε λάθος να δεχθεί την Κύπρο χωρίς λύση στους κόλπους της ΕΕ. Αν οι Τούρκοι ακούσουν κάτι τέτοιο, γιατί να θέλουν λύση –δεδομένου ότι με οποιαδήποτε λύση θα υποχρεωθούν να δώσουν από όσα κατέχουν;

Να διοριστεί άλλος συνομιλητής, λέει ο άλλος. Για να απαλλαγούμε από τους περιορισμούς που εκ των πραγμάτων περιβάλλουν το Χριστόφια. Και πως νομίζετε θα αντιδράσουν οι Τούρκοι; Θα πουν ευχαριστώ, ή μήπως –το έργο το ξαναείδαμε πριν από μερικά χρόνια- θα προχωρήσουν και αυτοί στον διορισμό άλλου συνομιλητή, με αποτέλεσμα την υποβάθμιση των συνομιλιών; Πως προωθείται έτσι η υπόθεση της Κύπρου; Ακούσατε κανένα να το αναλύει;

Ο λόγος του “όχι στην επιδιαιτησία” είναι η έλλειψη εμπιστοσύνης ότι η αποστολή θα επιτελεσθεί με αντικειμενικότητα και αμεροληψία με πλήρη σεβασμό στις αρχές και τις αποφάσεις του ΟΗΕ. Μπορούμε να διασφαλίσουμε κάτι τέτοιο; Πώς; Γιατί η επιδιαιτησία με ορθό τρόπο θα ήταν μια δαμόκλειος σπάθη για την Τουρκία, αλλά τώρα είναι για την Ε/Κ ακριβώς επειδή ο ΟΗΕ απέτυχε να ανταποκριθεί στο ρόλο του και τις υποχρεώσεις του. Άλλωστε το ίδιο ισχύει και για τα χρονοδιαγράμματα. Γιατί θα πρέπει να επενεργούν ως απειλή για την Ε/Κ πλευρά και όχι για την Τουρκική; Μήπως είμαστε παγιδευμένοι στις δικές μας προκαταλήψεις ώστε να μην μπορούμε να βλέπουμε καθαρά πια τα πράγματα; Με αποτέλεσμα να καταλήγουμε στην άρνηση και την απόρριψη οποιασδήποτε κίνησης προς τη λύση; Πράγμα που πάλι ευνοεί τους Τούρκους αφού μπορούν να σχεδιάζουν γνωρίζοντας ποια θα είναι η αντίδραση μας σε κάθε περίπτωση. Από την άλλη, η αποτυχία του ΟΗΕ δεν αφορά μόνο την Κύπρο. Αφορά την αποστολή του. Από την εποχή των αρχών που είχε καθορίσει έχει μεσολαβήσει μεγάλο χρονικό διάστημα και ροκάνισμα... Σήμερα έχει μετατραπεί σε χώρο συναλλαγών και πεδίο εξευμενισμού, προς εξυπηρέτηση συμφερόντων και όχι αρχών και αποφάσεων. Το πρόβλημα για την Κύπρο είναι ότι σήμερα βρίσκεται παγιδευμένη στα γρανάζια του, αφού δεν υπάρχει άλλος αποδεκτός φορέας προβολής και υπεράσπισης των δικαίων μας. Αυτή λοιπόν είναι η σχιζοφρένεια του Κυπριακού στην οποία ζούμε. Και περήφανοι σέρνουμε το χορό του Ζαλόγγου...

Kıbrıs Meselesinin Şizofrenisi

Kostas Yennaris

Ciddi bir siyasi diyalog perspektifinden bakıldığında, Kıbrıs meselesinin şizofrenisinin teyit edilmesinden başka hiç bir sonuca varılamaz. Elbette, Kıbrıs meselesi ile ilgili her önemli ya da önemli olmayan görüşme sonrasında ortaya çıkan gürlü tutarı dışında hiç bir sonuca varılamaz. İnsan gerçekten bu gösteriye katılanların ya da bu gösteriyi izleyenlerin nerede yaşadıklarını merak ediyor. Sonuçta sizlerin de onların da günümüzde, 2012’de yaşadıklarını netleştirsek; görülen şudur: O kadar inanılmaz şeyin ciddi siyasi argüman olarak duyulmasının, mantığın saçma bir şekilde çarpıtılmış olmasından başka bir mantıklı açıklaması yoktur.

Açıklanması imkansız olan şeyler vardır. Mesela nasıl olup da hem Kıbrıs Rum siyasilere hem de Kıbrıs Türk liderliği değerlendirmelerinde aynı yerde çıkıyorlar? Biri bir yandan Hristofyas’ın üç hayır “gerektiği gibi” uygulamadığı için suçlu olduğu, diğeri ise ilerleme olmadığının için -buradaki ilerleme açıkça Eroğlu’nun kastettiği biçimdeki ilerlemedir- Hristofyas’ın suçlu olduğu değerlendirmesinde bulunuyorlar.

Fakat kesinlikle mantıklı açıklamaları olan olgular da vardır: Karoyan New York’a ve Hristofyas’ın uygulamalarına ilişkin bu şekilde konuşuyor, çünkü parti içi çatışma oyununda kalmak ve parti içi dengeleri kendi lehine olacak şekilde kontrol etmek istiyor. Anastasiadis cumhurbaşkanlığı adaylığına ilişkin parti içerisinde şüphe doğurmaya götürecek boşluk bırakmak istemiyor. Şilluris’in süper vatansever görünmekle kaybedecek hiçbir şeyi yoktur ve Çevreciler; eh işte, onlar da etraflarında ne olduğunun farkında değildirler. Öte yandan, Yannakis Omiru, kendi lehine taraftar toplama çabası harcamadan ortadaki alan denilen meydanı boş bırakmak istemiyor. Buradaki ölçüt, siyasi aşırılık ve buna neden olan siyasi rekabettir.

New York’taki başarısızlık sadece BM’ye aittir. Çıkmazın sonlandırılması yükü halen uluslararası örgütün omuzlarındadır. BM, mevcut çözüm çerçevesi ile ilgili kararları, spesifik parametreleri ve atf noktaları ile başarısızlığın müsebbibidir. Peki, New York’ta neden bir çıkmaz vardı? Çünkü iki taraf da aynı yöne değil, ters yönle doğru hareket ediyor. Zaman sınırlaması olsun ya da olmasın, arabuluculuk olsun ya da olmasın, eğer iki taraftan biri daha süreç değiştirmezse buluşma noktasının oluşması mümkün değildir. Sonuçta Genel Sekreter neredeyse zaman sınırlandırması

gibi belirlediği sürecin sonuna gelindiğinde, bugüne kadar hatta New York’ta dahi olmamış bir şey olacağını mı umut ediyor? Türkiye neden tutum değiştirsin ki? Tutum değiştirmek için bir sebebi var mıdır? Acaba son 38 yılda Türkiye’ye herhangi bir baskı yapıldı mı? Acaba herhangi bir baskı niyeti bildirildi de Hristofyas mı öndedi? Türkiye’nin tüm dünya merkezleri ile ilişkileri sürekli olarak geliyor. Bu ilişkileri o derecede geliyor ki, tüm meselelerde bildik kibirlili neo sultan pratiğini ortaya çıkarıyor. Avrupa süreci batağa saplandı ve bu perspektif açıktı tutmaya devam ederken ekonomik kriz nedeniyle AB’ye üyelik için de yanıp tutuşmuyor. Baskı yapıldığında veya yapılmadığında AB’ye uyum sağlamazsa ne kaybedecek? Hiç bir şey! İşgalci güç olarak kalmaya devam edecek, yavaş yavaş sahte devletin düzeyini yükseltecek. Türkiye’de Ankara’nın uygulamalarından şüphe edenlere Gül ve Erdoğan’ın verdiği yanıt şu değil midir? Şunu söylüyorlar: Oradan bir asker çıkarıldığını, bir metrekare toprak verildiğini gördünüz mü?

Dolayısıyla, Kıbrıs meselesinin şizofrenisi burada yatmaktadır.

Muhalefet “strateji değişikliği” için bağırıp çağırıyor. Burada çözüm stratejisini değiştirmekten bahsediyorlar. Ancak, 37 yıldır kaydedilmiş olan olgularla, iki taraf ortak bir amaca ve vizyona sahip olmadıkça, çözüm hiçbir strateji ile gelmez. Strateji değişikliğine gerçekten ihtiyaç vardır, ancak ihtiyaç duyulan strateji Türk tutumunun, uluslararası müsamahanın tersine çevrilmesine yönelik stratejidir. O noktada da yine büyük zayıflıklar vardır. Zira tersine çevirmenin anlamı Türkiye’yi ve uluslararası toplumu tutum değiştirmeye mecbur edecek sebepler ve bedelin yaratılmasıdır. Herhangi bir kişiden bu doğrultuda bir öneri yapıldığını duyunuz mu?

Bir tanesi çıkıp AB’yi etkin bir şekilde dahil edelim diyor. Tabii. Dahil olmasını kim engelliyor? Yani Brüksel istiyor da Hristofyas mı istemiyor? En azından gelişmeleri takip etmesi için AB’den özel bir temsilci atanmasını isteyen Hristofyas değil miydi? Bize Kıbrıs’ın AB üyeliği müzakereleri döneminden eski bir tanıdığı, ağzını açmaya bile korkmaktan titreyen biçare Leopold Maurer’i atadılar. Maurer’i herhangi bir yerde gördünüz mü? Bir şey söylediğini duyunuz mu? Bu atama sonucunda Brüksel’in tutumunda herhangi bir değişiklik gördünüz mü? Yoksa acaba suskunluğu ve eylemsizliği empoze eden Hristofyas mı? Veya acaba bizden herhangi birinin

AB’yi NASIL müdahil edeceğimize ya da AB’nin müdahil olmayı isteyip istemediği ile ilgili bir şey söylediğini duyunuz mu? Perde gerisinde tüm bu Avrupalılar Türkiye ile AB’nin Kıbrıs’ı çözüm olmaksızın AB’ye almakla yanlış yaptığı hususunda hemfikirlerdir. Türkler böyle bir şey duymuşlarsa -herhangi bir çözümde tüm işgal ettiklerini vermek zorunda olacağına göre- neden çözüm istesinler ki?

Bir başkası ise aslında Hristofyas’ı çevreleyen sınırlandırmalardan kurtulmamız için farklı bir müzakereci atansın diyor. Peki, Türklerin nasıl tepki vereceğini zannediyorunuz? Teşekkür ederiz mi diyecekler, yoksa –birkaç yıl önce gördüğümüz film gibi- onlar da müzakerelerin düzeyinin düşmesini getirecek şekilde başka bir müzakereciyi öne sürme yoluna mı başvuracaklar? Kıbrıs meselesi bu şekilde nasıl ileriye götürülecek? Bu konuda analiz yapan tek bir kişiyi duyunuz mu?

“Hakemliğe hayır” argümanının sebebi; BM misyonunun objektiflik ve tarafsızlıkla BM kararları ve prensiplerine saygı göstereceğine dair güven eksikliğidir. Böyle bir şeyi garanti edebilir miyiz? Nasıl? Doğru şekilde bir hakemlik Türkiye için Demokles’in kılıcı anlamına gelebilirdi, fakat şu anda Kıbrıslıruhlara yönelik bir Demokles kılıcıdır. Zira BM rolünü ve sorumluluklarını yerine getirmekte başarısız oldu. Üstelik aynı şey zaman sınırlamaları için de geçerlidir. Neden bu takvimler Kıbrıs Türk tarafına değil de Kıbrıs Rum tarafına yönelik bir tehdit olarak işlev görüyorlar? Acaba durumları açık şekilde göremeyecek şekilde kendi ön yargılarımızın tuzağına mı düştük? Bunun sonucunda çözüme yönelik tüm hareketlerin reddedilmesi ve olumsuz görülmesi noktasına mı geldik? Böyle bir şey, her durumda tepkimizin ne olacağını bilip ona göre plan yapabilecek Türklerin yine işine gelir. Öte yandan, BM’nin başarısızlığı yalnızca Kıbrıs ile ilgili değildir. BM misyonunu da ilgilendirir. Prensipler döneminden bu yana uzun bir zaman dilimi ve oyalama sürecine arabuluculuk yaptı... Bugün ise prensip ve kararlara değil, çıkarlara hizmet edilmesine yönelik pazarlık yeri ve teselli meydanına döndü. Kıbrıs’ın sorunu bugün tuzağa düşmüş bir şekilde BM dişileri arasında olmasıdır. Zira haklarımızı ortaya koyacak ve savunacak başka bir kabul gören otorite yoktur. Bu bağlamda, içerisinde yaşadığımız Kıbrıs meselesinin şizofrenisi budur. Bize ise gurlu bir şekilde Zalongo Halayı’na sürükleniyoruz.

Lefter'in hayatı neden yazılamaz?

Dağhan Irak

Türkiye'nin gördüğü en büyük futbolculardan Lefter'le Rauf Denktaş'ın aynı gün vefat etmesi kaderin sevimsiz bir cilvesi. Aslında tarihle yüzleşme konusunda başarılı bir ülke olabilseydik, bu çok verimli bir tartışmayı beraberinde getirebilirdi. Onun yerine ironik manzaralar sunan bir kafa karışıklığını getirdi.

İzninizle ben bu noktada Türkiye'nin bu kafa karışıklığını ve ondan doğan çarpık politik doğruculuğu bir kenara koyarak devam etmek istiyorum. Beğenmeyen okumayı bu noktada bırakabilir. Ben bu yazıyı yazarken hiçbir şekilde tarafsız değilim, böyle bir niyetim olmadığı gibi, böyle bir gereklilik de yok.

Kıbrıs Sorunu, Türkiye'nin gündemine Britanya'nın adadan çıkacağına belli olmasından itibaren zorla getirilen bir konu. Sorun, aslında etnik bir sorun değil. 20. yüzyılın ilk yarısında Üçüncü Dünya'da sömürgeciliğe karşı verilen pek çok bağımsızlık mücadelesinden birinden bahsediy-

yıldızı olduğu dönem. Kıbrıs için provoke edilen 6-7 Eylül'de Lefter'i sokak ortasında linç edilenler arasına girmekten koruyan da bu. Ama kariyeri boyunca, Kıbrıs Sorunu'nun nefesini hep ensesinde hissediyor. Önce en çok milli olan oyuncu olması engellenmeye çalışılıyor, sonra ellinci kez milli olduğu için kendisine verilmesi gereken madalya verilmiyor. Lefter'in 1964'te futbolu bırakması tesadüf değil. 1964, Türkiye'nin Rum vatandaşlarını en çok hırpaladığı yıl. Bu yılda Türkiye'de TC vatandaşı Rumlar'la evli Yunan vatandaşları, Kıbrıs'ta olanlara misilleme olarak sınır dışı ediliyor. Pek çok Rum aile dağılmamak için Türkiye'yi apar topar terk etmek zorunda kalıyor. Vergi borcu gibi bahanelerle el konan malların haddi hesabı yok. Yaygın kanının aksine 1964'ün zararı 6-7 Eylül'ün çok ötesinde. Türkiye'de Rum azınlığı tüketen hamle 1964 sınırdışıları, Lefter'i de tüketiyor. Aslında o yıl, Lefter'in futbolu bırakmasını gerektiren hiçbir şey yok, zaten daha sonra yurt dışına çıkabildiğinde AEK formasıyla yine futbol oynuyor. Büyük usta, kendisini o dönemde tâ Güney

öldürüyor. Bu iki terör örgütü birbirlerini besliyor. Kazanan yine emperyalist güçler oluyor.

Kıbrıs'ta gerçekten yaşananlar; Türkiye'de basının inanılmaz manipülasyonu, yaratılan milliyetçi isteri ve 12 Eylül sonrasında iyice kuvvetlenen ulusçu tarih beyin yıkaması nedeniyle neredeyse hiç bilinmiyor. Ortaya da böyle garabetler çıkıyor. Britanya çıkarını savunmak için yemin etmiş bir sömürge savcısı milli kahraman ilân edilebiliyor mesela. Lefter, Kıbrıs'ta doğmuş olsa onu öldürmekten zevk alacak insanlarla aynı anda anılabiliyor.

Bu kafa karışıklığını yaratan şeylerden biri de tabii Lefter'in milliyetçi kafa tarafından algılanışındaki çarpıklık. En iyi niyetli açıklamalarda bile bu çarpıklığı okumak mümkün. Mesela hiç uzağa gitmeyelim, Lefter'in Kadıköy'deki heykelindeki plakayı okuyalım. "Futbolu bıraktıktan sonra da ülkemizi terk etmeyen Lefter" diye giden bir cümle... Ülke bizim, Lefter misafir. Rum'un "makbul"u, en büyük eziyette bile gıkını çıkarmayanı bile bizim lütfumuzla burada yaşıyor, yani ülkenin gerçek sahiplerinden değil. Lefter'i anarken bile sürekli bir "bakın Rum'du ama iyiydi" vurgusu, sürekli Yunanistan'a attığı gollere yapılan atıf, cenaze konuşmalarında bile habire Lefter'in Atatürk sevgisine yapılan vurgu. Bu ülkenin belki de gelmiş geçmiş en büyük futbolcusunun naaşı bile bu ülkeyi ne kadar sevdiğini, ne kadar sadık olduğunu kanıtlamak zorunda. Öldükten sonra bile.

Türkiye'deki azınlıklar bu muameleyi, belki bin beterini her gün yaşayarak tüketiyorlar. Kendilerine yapılanları söyleyip hesabını kendi devletlerinden, Türkiye'den sorabilmek şöyle dursun, başlarına daha fazla bir şey gelmesin diye her gün sözlü olarak sadakat tazelemek zorundalar.

Bu ülkede Lefter için yazılmış tek bir doğru düzgün biyografi yok. Çünkü Kıbrıs'ı anlatmadan, 6-7 Eylül'ü, 1964'ü yazmadan, Lefter'in neden 1980'lere kadar Fenerbahçe'ye üye yapılmadığını açıklamadan o kitap yazılamaz. Türkiye'deki Rumlar'ın nasıl tüketildiğini, nasıl ülkeyi terke zorlandığını, bugün hâlâ nasıl ikinci sınıf vatandaş olduğunu anlatmadan o kitap yazılamaz.

Şunu biliyorum ki, Lefter bunları anlatmazdı, muhtemelen ailesi de -yukarıdaki nedenlerden- anlatmayacak. Her şeyi açık açık anlatacak bir Lefter kitabı yazılamayacak. Bunun için Lefter'i ya da ailesini suçlamak anlamsız ve yanlış. Konuşmamak en doğal hakları. Azınlığın konuşanının Hrant olduğu, arkasından vuranların arkasında durulduğu bir ülkede kimse onları konuşmaya zorlayamaz.

Bu ülkede ancak her şeyi açık açık anlatan bir Denktaş/Kıbrıs kitabı yazılabildiği, kapağına da TMT kurşunlarıyla kol kola ölüme giden sendikacı yoldaşlar Derviş Ali Kavazoğlu ve Kostas Mişaulis'in resmi konabildiği zaman, bir Lefter kitabı da yazılabilir.

Çünkü Lefter'in hayatını yazmak, ilk başta her şey için ondan özür dilemeyi gerektirir. Mesela cenazesini uğurladığımız stadyumun Varlık Vergisi'nin müsebbibinin adını taşımasından başlayarak özür dilemeyi.

Bu özrü dileyebilecek kadar dürüst olduğumuz günleri görebilmek dileğiyle.

*Denktaş ve Kıbrıs Sorunu ile ilgili kısımlar için Kıbrıslı tarihçiler Mehmet Hasgüler ve Niyazi Kızılyürek'in çeşitli kitapları ve makaleleri, bunun yanı sıra PEO kaynakları kullanılmıştır.

Bu makale ilk kez Yeniçağ gazetesinde yayınlandı.

oruz. Sorunu etnik hâle getiren Britanya sömürge yönetiminin fakir Türkler'i polis olarak istihdam edip bağımsızlık mücadelesi veren Rumlar'ın karşısına çıkarması. Yani bir egemen klasiği, bölerek yönetmek, kardeşi kardeşe kırdırmak. Bir de tabii geleceği parlak, okumuş bir kısım Türk'ün kendi çıkarlarını Britanya'nın çıkarıyla birleştirip halkların kavgasını körüklemesi gerçeği var. Burada da karşımıza Kraliçe'ye sadakat yemini etmiş sömürge savcıları çıkıyor, Rauf Denktaş da bunlardan biri. Denktaş gibilerin de sayesinde Britanya anti-emperyalist ve halkların kardeşliği üzerinden gelişmesi gereken bir bağımsızlık mücadelesini etnik bir kavgaya dönüştürebiliyor. Rum tarafında da Kilise'nin yobazlığı bu kavgayı alevlendiriyor. Mevzu rayından çıkıyor. Britanya buna rağmen bağımsızlık sürecini geri çeviremeyeceğini hissedince hiç değilse Ada'daki varlığını korumak için çırpınıyor, bu kez devreye Türkiye de giriyor. 1955'e kadar "Kıbrıs gibi bir sorunu olmayan" Türkiye, İngiltere'nin çaktırmadan itelemesi, Denktaş ve saz arkadaşlarının iş birliği yaptığı derin devlet uzantılarının, tasfiye edilmiş Turancılarının müdahalesiyle işin içine dalıveriyor. Türkiye'deki Rumların bir koz olarak kullanılması da bu dönemde başlıyor.

Kıbrıs Sorunu'nun Türkiye'deki Rumların hayatını cehenneme çevirdiği 1955-1964 periyodu, aynı zamanda Lefter'in Türkiye'nin en önemli futbol

Afrika'ya kadar uzaklaşmak zorunda hissediyor. Ancak ironik olarak, pek çok Rum aile Türkiye'den kovulurken, Lefter'e türlü bahanelerle ülkeden ayrılma izni verilmiyor. Belki de gittiğinde yaşadıklarını anlatmasından korkuluyor. O dönemde ne hissettiği ise şimdi kendisiyle beraber toprağın altında.

Lefter'in çok sevdiği İstanbul'undan, Büyüka'dasından kalkıp Güney Afrikalar'a yerleşme planı yapmak zorunda kaldığı o yıllar; Kıbrıs'ta milliyetçiliğin hem Türkler, hem Rumlar arasında sivrildiği, bir arada yaşam mücadelesi verenlerin işinin iyice zorlaştığı yıllar. 1960'ta Britanya, Türkiye ve Yunanistan'ın çıkarlarını kollayan ve Kıbrıs'a hiçbir şekilde bağımsızlık şansı vermeyen Londra Antlaşması imzalanıyor ve Kıbrıs Cumhuriyeti kuruluyor. Aslında cumhuriyet, dönemin koşulları için fena bir plan içermiyor ancak Denktaş'ın da anılarında belirttiği üzere iki tarafın milliyetçileri (Denktaş da dahil) "o devleti yıkmak için kuruyorlar." Yine Denktaş'ın anılarında belirttiği üzere EOKA'nın muadili olarak kurulan TMT terör örgütü, infial yaratmak için gerekirse Türk hedeflerini bombalıyor. TMT'nin amaç olarak da, felsefe olarak da, yöntem olarak da EOKA'dan hiçbir farkı yok. Kendi çıkarları için, Ada'da barış isteyen herkesi, özellikle de Kıbrıs'ta her zaman örgütlü olan sosyalistleri vahşice öldürüyorlar. Pek çok kaynağa göre EOKA Türk'ten çok Rum, TMT Rum'dan çok Türk

Γιατί Δεν Γράφεται η Ζωή του Λευτέρη;

Νταγχάν Ιράκ

Είναι μια άσχημη σύμπτωση ότι η ημέρα του θανάτου του Λευτέρη, ο οποίος είναι ένας από τους μεγαλύτερους ποδοσφαιριστές της Τουρκίας συμπίπτει με την ημέρα του θανάτου του Ραούφ Ντενκτάς. Εάν καταφέρναμε να αντιμετωπίσουμε την ιστορία μας σαν χώρα, ίσως το γεγονός αυτό θα μπορούσε να οδηγήσει σε μια ωφέλιμη συζήτηση. Όμως, αντιθέτως αυτές οι ειρωνικές εικόνες οδήγησαν σε ένα χάος.

Σε αυτό το σημείο επιτρέψτε μου να συνεχίσω ανεξάρτητα από αυτήν την σύγχυση και την στρεβλή πολιτική ορθότητα της Τουρκίας. Εγώ δεν είμαι καθόλου ουδέτερος σε αυτό το άρθρο, δεν έχω καμία τέτοια πρόθεση καθώς και δεν χρειάζεται. Όσοι δεν θέλουν να το διαβάσουν, μπορεί να αφήσουν το κείμενο στο σημείο αυτό.

Το κυπριακό πρόβλημα είναι ένα θέμα που ήρθε στο προσκήνιο της Τουρκίας με σκοπιμότητα αφού είχε αποφασιστεί η αποχώρηση της Βρετανίας από το νησί. Το ζήτημα στην ουσία δεν είναι εθνικό. Μιλάμε για έναν από τους αγώνες για ανεξαρτησία από την αποικιοκρατία στις χώρες του τρίτου κόσμου στο πρώτο μισό του 20ου αιώνα. Το γεγονός που μετατρέπει το ζήτημα σε εθνικό είναι ότι η Βρετανική αποικιοκρατική πολιτική χρησιμοποίησε τους φτωχούς Τούρκους σαν αστυνομία ενάντια στους Ελληνοκύπριους οι οποίοι αγωνιζόντουσαν για την ανεξαρτησία τους. Δηλαδή, η πασίγνωστη πολιτική της Βρετανίας του “διαίρει και βασίλευε” που κάνει τα δύο αδέρφια να αρπαχτούν. Φυσικά υπάρχει και το γεγονός ότι μια ομάδα Τούρκων διανοούμενων ένωσαν τα συμφέροντα τους με τα Βρετανικά συμφέροντα και βοήθησαν να μεγαλώσει η διαφωνία των λαών. Πάλι στην μέση οι υποστηρικτές της αποικιοκρατίας, δηλαδή εκείνοι που έδωσαν όρκο πίστης στην Βασίλισσα. Ο Ρ. Ντενκτάς ήταν ένας από αυτούς. Άνθρωποι σαν το Ντενκτάς οδήγησαν τον αντι-ιμπεριαλιστικό απελευθερωτικό αγώνα που θα έπρεπε να χτιστεί με την αλληλεγγύη των λαών να μετατραπεί σε εθνική σύγκρουση. Και στην Ελληνική πλευρά ο φανατισμός της εκκλησίας υποδαύλιζε αυτήν την σύγκρουση. Το ζήτημα εκτροχιάστηκε. Ωστόσο όταν η Βρετανία αισθάνθηκε ότι δεν θα μπορέσει να ανατρέψει τη διαδικασία ανεξαρτησίας αντιδρούσε τουλάχιστο για να διατηρήσει την παρουσία της στο νησί. Και αυτήν την φορά και η Τουρκία μπήκε στο παιχνίδι. Η Τουρκία, που “δεν είχε κανένα πρόβλημα όπως το Κυπριακό”, με το πονηρό σπρώξιμο της Βρετανίας, με τις προεκτάσεις των παρακρατικών οργανώσεων, δηλαδή με τους συνεργάτες του Ντενκτάς και με την επέμβαση των γκρίζων λύκων, μπαίνει στο παιχνίδι. Τότε αρχίζει η περίοδος που η Τουρκία εκμεταλλεύεται τον Ελληνικό πληθυσμό.

Κατά την περίοδο 1955-1964 το Κυπριακό ζήτημα έγινε η αιτία που η ζωή των Ελλήνων στην Τουρκία μετατράπηκε σε κόλαση. Την ίδια περίοδο ο Λευτέρης ήταν ένας από τους καλύτερους ποδοσφαιριστές στην Τουρκία. Αυτός ήταν ο λόγος που δεν τον λίντσαραν στις 6-7 Σεπτεμβρίου μέσα την μέση του δρόμου όπως τους άλλους Έλληνες με αφορμή τα γεγονότα της Κύπρου. Αλλά, σε όλη την καριέρα του ένοιωσε το Κυπριακό πρόβλημα να αναπνέει στο σβέρκο του. Πρώτα προσπάθησαν να τον εμποδίσουν να παίξει στην εθνική Τουρκίας για να μην αποκτήσει τον τίτλο του παίκτη με τις περισσότερες συμμετοχές στην εθνική ομάδα. Ύστερα δεν του έδωσαν το μετάλλιο για τις 50 συμμετοχές του στην εθνική ομάδα. Δεν είναι τυχαίο που ο Λευτέρης σταμάτησε να παίζει ποδόσφαιρο το 1964. Το 1964 είναι η χρονιά που οι Έλληνες της Τουρκίας ταλαιπωρήθηκαν αρκετά. Σε αυτήν την χρονιά απέλασαν τους Έλληνες που ήταν παντρεμένοι με Έλληνες με Τούρκικη υπηκοότητα, σε αντίποινα για τα γεγονότα της Κύπρου. Πολλές οικογένειες αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν βιαστικά την Τουρκία για να μην διαλυθούν. Αμέτρητη ήταν η περιουσία των Ελλήνων που κατασχέθηκε από το Τούρκικο κράτος για υποτιθέμενα χρέη προς το δημόσιο. Αντίθετα με την κοινή γνώση, η ζημιά του 1964 ξεπερνάει τα γεγονότα της 6-7ης Σεπτεμβρίου. Η κίνηση της Τουρκίας που κατέστρεψε την Ελληνική μειονότητα της Τουρκίας, καταστρέφει και το Λευτέρη. Στην ουσία εκείνη τη χρονιά, δεν υπάρχει κανένας λόγος για το Λευτέρη να αφήσει το ποδόσφαιρο. Άλλωστε όταν

καταφέρνει να φύγει στο εξωτερικό, ξαναπαίζει ποδόσφαιρο με την φανέλα της ΑΕΚ. Ο μεγάλος ποδοσφαιριστής νιώθει ότι πρέπει να απομακρυνθεί μέχρι και την Νότια Αφρική. Επίσης ήταν ειρωνικό το γεγονός ότι ενώ έδιωχναν πολλές οικογένειες Ελλήνων από την Τουρκία, δεν έδωσαν άδεια στο Λευτέρη για να βγει από την χώρα. Ίσως φοβήθηκαν ότι θα μιλούσε για τα βιώματα του. Δεν θα μάθουμε ποτέ τι ένοιωσε πραγματικά εκείνη την περίοδο.

Τα χρόνια που υποχρέωσαν το Λευτέρη να σχεδιάσει να φύγει από την αγαπημένη του πόλη την Κωνσταντινούπολη, από το νησί της Πριγκίπου και να πάει στη Νότια Αφρική ήταν τα χρόνια που αυξήθηκε ο εθνικισμός στην Κύπρο ανάμεσα στους Τούρκους και Έλληνες. Άλλωστε όσοι έδιναν μάχη συμβίωσης είχαν σκληρή δουλειά εκείνα τα χρόνια. Το 1960 ιδρύθηκε η Κυπριακή Δημοκρατία στη βάση των Συμφωνιών Ζυρίχης-Λονδίνου που εξυπηρετούσαν τα συμφέροντα της Βρετανίας, της Τουρκίας και της Ελλάδας και δεν έδωσαν καμία ευκαιρία ανεξαρτησίας στην Κύπρο. Στην ουσία, η δημοκρατία βασιζόταν σε ένα καλό σχέδιο για τα δεδομένα της εποχής αλλά, όπως αναφέρει ο Ντενκτάς στα απομνημονεύματά του, οι εθνικιστές των δύο πλευρών περιλαμβανομένου και του Ντενκτάς “έχουν ιδρύσει την δημοκρατία για να την καταστρέψουν”. Πάλι όπως αναφέρει ο Ντενκτάς στα απομνημονεύματά του, η τρομοκρατική οργάνωση TMT, η οποία ιδρύθηκε κόντρα στην ΕΟΚΑ για να προκαλέσει συγκρούσεις, βο-

βάρδιζε Τούρκικους στόχους. Η TMT δεν διαφέρει από την ΕΟΚΑ ούτε στην φιλοσοφία ούτε στην μέθοδο. Για τα δικά της συμφέροντα σκότωσαν με άγριο τρόπο όλους όσους ήθελαν ειρήνη, ειδικά τους σοσιαλιστές που είναι πάντα οργανωμένοι στην Κύπρο. Σύμφωνα με πολλές πηγές, η ΕΟΚΑ σκότωσε περισσότερους Έλληνες παρά Τούρκους και η TMT σκότωσε περισσότερους Τούρκους παρά Έλληνες. Οι δύο τρομοκρατικές οργανώσεις δούλευαν η μια για την άλλη. Πάλι κέρδισαν οι ιμπεριαλιστικές δυνάμεις.

Τα πραγματικά γεγονότα που συνέβησαν στην Κύπρο, δεν είναι γνωστά στον κόσμο λόγω του χειρισμού του τύπου στην Τουρκία, λόγω της εθνικιστικής υστερίας που δημιουργήθηκε και την πλύση εγκεφάλου με εθνικιστικές ιδέες που δυνάμωσε μετά από τη 12η Σεπτεμβρίου. Έτσι δημιουργούνται παράξενες καταστάσεις σαν και αυτές. Για παράδειγμα ένας συνεργάτης της αποικιοκρατικής πολιτικής, ο οποίος έχει ορκιστεί να προστατεύει τα συμφέροντα της Βρετανίας, μπορεί αποκαλεστεί εθνικός ήρωας. Και ο Λευτέρης αν είχε γεννηθεί στην Κύπρο, αναφέρεται ως ένας από τους ανθρώπους που δεν θα δίσταζαν να σκοτώσουν.

Ένα από τα γεγονότα που δημιουργούν αυτό το χάος είναι ο διαστρεβλωτικός τρόπος αντίληψης που έχουν οι εθνικιστές για το Λευτέρη. Είναι δυνατόν να εντοπίσουμε αυτή τη στρέβλωση ακόμα και στις πιο καλοπρωαίρετες δηλώσεις. Για παράδειγμα, αν διαβάσουμε την επιγραφή στο άγαλμα του που βρίσκεται στο Καντίκιοϊ. Μία πρόταση που λέει: “Ο Λευτέρης ο οποίος δεν έχει εγκαταλείψει τη χώρα μας ακόμα και μετά την αποχώρησή του από το ποδόσφαιρο”... Η χώρα είναι δική μας, ο Λευτέρης είναι επισκέπτης. Ο πιο “αποδεκτός” Έλληνας, υποκύπτει στα μεγαλύτερα βάσανα και ζει λόγω της γενναιοδωρία μας και δεν είναι

από τους πραγματικούς ιδιοκτήτες της χώρας. Όταν γίνεται αναφορά στο Λευτέρη συνέχεια τονίζεται η ιδέα: “Κοιτάξε ήταν Έλληνας αλλά ήταν καλός”, γίνονται συχνές αναφορές στα γκολ που σημείωσε έναντι της εθνικής Ελλάδας, ακόμα και στην κηδεία του συνέχεια τόνιζαν την αγάπη του Λευτέρη προς τον Ατατούρκ. Ακόμα και το φέρετρό του παίκτη που είναι ίσως ο μεγαλύτερος παίκτης στην ιστορία αυτής της χώρας, πρέπει να αποδείξει πόσο αγαπάει αυτήν την χώρα και πόσο πιστός είναι. Ακόμα και μετά το θάνατο.

Οι μειονότητες στην Τουρκία που εξαντλούνται ζώντας καθημερινά αυτή - ίσως και χειρότερη - μεταχείριση, όχι μόνο δεν μπορούν να πουν αυτά που γίνονται και να θεωρούν υπεύθυνη την δική τους χώρα, την Τουρκία, αλλά πρέπει και να ανανεώνουν την αφοσίωση τους καθημερινά για να μην πάθουν περισσότερα.

Σε αυτή τη χώρα δεν υπάρχει ούτε μία ορθή βιογραφία που γράφτηκε για το Λευτέρη. Διότι το βιβλίο αυτό δεν μπορεί να γραφτεί χωρίς να αγγιχτεί η 6-7η Σεπτεμβρίου 1964, χωρίς να εξηγείται γιατί δεν έχουν κάνει το Λευτέρη μέλος της Φενερμπαχτσέ μέχρι την δεκαετία του 1980. Το βιβλίο αυτό δεν μπορεί να γραφτεί χωρίς να περιγράφεται πώς έχουν αναλωθεί οι Έλληνες στην Τουρκία, πώς αναγκάστηκαν να φύγουν από την χώρα και ότι ακόμα και σήμερα είναι πολίτες δεύτερης κατηγορίας.

Ξέρω ότι ο Λευτέρης δεν θα τα εξηγούσε αυτά. Πιθανώς και η οικογένειά του, λόγω των παραπάνω συν-

θηκών, δεν θα πουν τίποτα. Δεν θα γραφτεί ένα βιβλίο για το Λευτέρη που να εξηγήει τα πράγματα με το όνομα τους. Είναι χωρίς νόημα και λάθος να κατηγορούμε το Λευτέρη και την οικογένειά του γι αυτό. Το να μην μιλάνε είναι το πιο φυσικό τους δικαίωμα. Κανείς δεν μπορεί να τους εκβιάζει να μιλάνε σε μια χώρα όπου όσοι μιλάνε ως μειονότητα γίνονται ο Χράντ και σε μια χώρα όπου υπερασπίζονται αυτούς που πυροβολούν πισώπλατα.

Όταν θα είναι δυνατό να γραφτεί ένα βιβλίο για το Ντενκτάς/ την Κύπρο που να λέει ξεκάθαρα όλα τα πράγματα και στο εξώφυλλο του βιβλίου να μπει η φωτογραφία των δύο συντρόφων συνδικαλιστών Ντερβίς Αλή Καβάζογλου και Κώστα Μισιαούλη που πήγαν στο θάνατο χέρι-χέρι, τότε θα είναι δυνατό να γραφτεί και ένα βιβλίο και για το Λευτέρη.

Το να γράφεται η ζωή του Λευτέρη, πρώτα από όλα, απαιτεί να ζητηθεί συγγνώμη από αυτόν για όλα. Για παράδειγμα, η συγγνώμη μπορεί να αρχίσει με την αλλαγή του ονόματος του σταδίου όπου πήγε η κηδεία του Λευτέρη (το στάδιο φέρει το όνομα του τότε πρωθυπουργού που ήταν υπεύθυνος για την υιοθέτηση του παρακρατούμενου φόρου για τους μη μουσουλμάνους).

Με την ελπίδα να δούμε εκείνη τη μέρα μέρες που θα είμαστε αρκετά έντιμοι για να μπορούμε να ζητήσουμε συγγνώμη.

Για τα κείμενα σχετικά με το Ντενκτάς και το κυπριακό χρησιμοποιήθηκαν τα βιβλία και τα άρθρα των Κυπρίων ιστορικών Νιαζί Κιζιλγιουρεκ και Μέχμετ Χάσουλερ και οι πηγές της ΠΕΟ.

Το άρθρο αυτό δημοσιεύθηκε για πρώτη φορά στην εφημερίδα Yenicağ.

Υπερασπιζόμενος τον Αλέξανδρο Ντάουνερ

Γιάννος Κ. Ιωάννου

Αν ήμουν δικηγόρος, θα αναλάμβανα την υπόθεση, αλλά θα απαιτούσα ένα γερό ποσό – και θα το ήθελα προκαταβολικά. Γιατί σε κάθε κριτική δημοσίου προσώπου, υπεισέρχεται και η προσωπική εκτίμηση (ή όχι), όσο αντικειμενικός και να θέλει να είναι κάποιος. Τον κ. Ντάουνερ δεν τον συμπάθησα και πολύ από την αρχή (σε αντίθεση με τον Αλβάρο Ντεσότο που συμπαθούσα περισσότερο). Αν τον γνώριζα ποτέ κάτω από άλλες περιστάσεις, μάλλον δεν θα επέλεγα να είχα ιδιαίτερες σχέσεις μαζί του.

Η “υπεράσπιση” που του προσφέρω εδώ όμως, υπερβαίνει το άτομο, και άπτεται βασικών πολιτικών ζητημάτων.

Ο κ. Ντάουνερ φαίνεται μεν πως έχει κάνει σοβαρή προσπάθεια να μάθει τα της ουσίας και της περιρρέουσας του Κυπριακού, αλλά ορισμένες φορές συμπεριφέρεται από άσφαλα έως ανεύθυνα, είτε λόγω απροσεξίας, είτε γιατί νοιώθει πως κάπου-κάπου πρέπει να την “καθίσκει” στη μια ή την άλλη πλευρά.

Η τελευταία του δήλωση περί της προεδρίας της ΕΕ από “τους ελληνοκυπρίους” – αντί της Κυπριακής Δημοκρατίας είναι μια τέτοια περίπτωση. Νομίζω πως ο κ. Ντάουνερ γνωρίζει πάρα πολύ καλά και τη διαφορά, αλλά και τη σημασία της διαφοράς. Γνωρίζει πως η ταύτιση της ΚΔ μόνο με τους Εκς είναι μια πάγια τουρκική θέση, ενώ την ίδια στιγμή γνωρίζει πως οποιαδήποτε “σκιά” στο πλήρες και αδιαμφισβήτητο δικαίωμα των Εκ να είναι ταυτόχρονα και η επίσημη ΚΔ αποτελεί κόκκινη γραμμή για τους Εκς.

Πως μπορεί να υπερασπιστεί κάποιος αυτό τον άνθρωπο λοιπόν; Η απάντηση είναι μπαίνοντας στην επίθεση, και αναδεικνύοντας την υποκρισία των κατηγορών του. Και κατήγοροι του είναι όλα τα κόμματα, ακόμα και ο πρόεδρος της δημοκρατίας, από τα προ-λυσικά ΑΚΕΛ και ΔΗΣΥ έως τους λυσοφοβικούς όλων των άλλων κομμάτων. Η ένταση μάλιστα της επίθεσης ήταν τόσο μεγάλη, που όχι μόνο αναδεικνύει την υποκρισία των πολιτικών ηγετών – που βρήκε ας πούμε τόσο πάθος ξαφνικά ο Άντρος Κυπριανού; – αλλά δείχνει και την ανασφάλεια που τους διακατέχει.

Και τους διακατέχει ανασφάλεια γιατί γνωρίζουν πως ντε φάκτο αυτό που λέει ο κ. Ντάουνερ είναι σωστό. Από το 1964 η Κυπριακή Δημοκρατία έχει περάσει στα χέρια των ελληνοκυπρίων. Ανεξάρτητα του γεγονότος πως οι τουρκοκύπριοι έφυ-

γαν (ή τους διώξαμε, αυτό είναι άλλο ζήτημα), η ουσία είναι πως η κρατική οντότητα ΚΔ υπάρχει, ελέγχεται από ένα σύνταγμα, το οποίο αποτελεί πλέον μέρος του ευρωπαϊκού κεκτημένου, και σε εκείνο το σύνταγμα υπάρχει ρόλος και δικαιώματα για την Τκ κοινότητα και τους Τκς.

Ρόλος, που αυτή τη στιγμή μένει απόλυτα κενός.

Από τη στιγμή που υπάρχει αυτό το θεμελιώδες συνταγματικό κενό, ό,τι και να φωνάζουν οι Εκ πολιτικοί, πάει χαμένο. Και για τους πλείστους αυτών, αν τους το πεις κατάμουτρα, είτε θα δείξουν πόσο αγάπαροι είναι, είτε θα σε αποκαλέσουν προδότη.

Και αυτό συμβαίνει γιατί νομίζουν πώς επαναλαμβάνοντας το σύνθημα “το κυπριακό είναι πρόβλημα εισβολής και κατοχής” θα το πιστέψει όλος ο κόσμος, και θα αλλάξουν οι πραγματικότητες.

Ε, αυτό δεν γίνεται.

Να τους θυμίσει κάποιος πως συνομιλίες για το Κυπριακό πρόβλημα συνεχίζονται από το 1968;

Όταν δεν υπήρχε ούτε εισβολή ούτε κατοχή.

Ε για πιο πράγμα συζητούσαν τότε;

Και τι εξυπηρετεί αυτή η φανατική προσήλωση σε μια ψευδαίσθηση, ή αν θέλετε σε ένα ψέμα;

Το πρόβλημα μας δεν τελειώνει εδώ, ή μάλλον δεν ξεκινά το 1968. Πάει πιο πίσω, στο 1964 όταν το Συμβούλιο Ασφαλείας ενέκρινε για πρώτη φορά την έλευση ειρηνευτικής δύναμης στην Κύπρο. Σε εκείνο το ψήφισμα, που αξιοποιούμε ως την σφράγιση της διεθνούς μας αναγνώρισης, και άρα την νομιμοποίηση των Εκ ως ΚΔ, ο ΟΗΕ κάνει επίσης αναφορά στο ... “πρόβλημα της Κύπρου”.

Ε, ποιο πρόβλημα υπήρχε τότε ρε κοπέλεια; Ο περονόσπορος ή το σηριβίδιν;

Διαβάστε την έβδομη παράγραφο του ψηφίσματος 186 του 1964.

“7. Συστήνει περαιτέρω όπως ο Γενικός Γραμματέας διορίσει, σε συμφωνία με την Κυβέρνηση της Κύπρου και τις Κυβερνήσεις Ελλάδας, Τουρκίας και Ηνωμένου Βασιλείου, έναν μεσολαβητή ο οποίος θα καταβάλει μέγιστες προσπάθειες μαζί με τους εκπροσώπους των κοινοτήτων και επίσης μαζί με τις προαναφερθείσες τέσσερις Κυβερνήσεις, για το σκοπό της προώθησης μιας ειρηνικής επίλυσης και μιας συμφωνημένης διευθέτησης του προβλήματος που αντιμετωπίζει η Κύπρος, σύμφωνα με τον Καταστατικό Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, έχοντας υπόψη την ευημερία του λαού της Κύπρου ως συνόλου

και τη διατήρηση της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας. Ο μεσολαβητής θα δίνει περιοδικά αναφορά στο Γενικό Γραμματέα για τις προσπάθειές του.”

Επαναλαμβάνω, εν γνώσει μου, πολύ μοναχικά: το Κυπριακό πρόβλημα δεν είναι πρόβλημα εισβολής και κατοχής. Είναι ΚΑΙ πρόβλημα εισβολής και κατοχής. Υπάρχουν παράμετροι σημαντικές για τη μια και παράμετροι σημαντικές για την άλλη πλευρά. Αυτή η ιεράρχηση δεν ταυτίζεται, και ακριβώς επειδή δεν ταυτίζεται, υπάρχει το κυπριακό πρόβλημα.

Δεν είμαι σίγουρος ποια θα έπρεπε να ήταν η συμπεριφορά μας, για διαπραγματευτικούς ή επικοινωνιακούς αν θέλετε λόγους. Εκείνο που φαίνεται όμως είναι πως έχουμε επαναλάβει τόσες πολλές φορές τα ίδια συνθήματα που θεωρούμε πως είναι πλέον η μόνη αλήθεια.

Ενώ φυσικά έχουμε δηλητηριάσει τον κόσμο σε τέτοιο βαθμό που δεν δύναται να “δει” και την αλήθεια της άλλης πλευράς.

Και φοβάμαι πως η αδυναμία μας να “δούμε” τη θέση της άλλης πλευράς, έστω και αν δεν συμφωνούμε μαζί της, προδιαγράφει ένα απελπιστικό μέλλον. Η δυνατότητα οποιουδήποτε προέδρου να περάσει οποιοδήποτε σχέδιο, όσο καλό και να είναι, σε ένα κοινό που έχει σίγουρη τη μόνη αλήθεια, βρίσκεται κοντά στο μηδέν.

Ο Ντάουνερ θα πάει πίσω στην Αυστραλία σε λίγους μήνες. Πολύ λίγοι θα νοιαστούν αν η “υπεράσπιση” που του έκανα είναι αζιόπιστη ή όχι.

Δυστυχώς όμως, θα είναι επίσης πάρα πολύ λίγοι εκείνοι που θα στενοχωρηθούν πως ούτε αυτός κατάφερε να λύσει το πρόβλημα για το οποίο ανέλαβε τη θέση.

Υ.Γ. Η αναβάθμιση του κ. Ντάουνερ, μετά το Πράσινο Δέντρο, θα φέρει πολλούς πονοκεφάλους στην πολιτική μας ηγεσία, η οποία, ως γνωστόν, έχει πρώτη και μόνη προτεραιότητα τη λύση του Κυπριακού. Η ένωση ήταν κάποτε κραυγή ελευθερίας.

Το άρθρο αυτό δημοσιεύθηκε για πρώτη φορά στην εφημερίδα Πολίτης.

Alexander Downer’i Savunurken

Yannos K. Yoannu

Avukat olsaydım davayı üstlenirdim, fakat sağlam -ve peşin- bir ücret de isterdim. Çünkü, ne kadar objektif olunmak istense de, her kamu kişisine yapılan tüm eleştirilere kişisel (ya da kişisel olmayan) değerlendirme de girer. Sayın Downer’ı (daha fazla sevdiğim Alvaro De Soto’nun aksine) en baştan çok da fazla sevmemiştim. Kendisini başka koşullarda tanımış olsaydım belki çok da özel ilişkiler kurmayı tercih etmezdim.

Ancak, burada kendisine yaptığım “savunma” kişiyi aşmaktadır ve temel siyasi meselelerle ilgilidir.

Sayın Downer’ın Kıbrıs sorununun özünü ve iklimini öğrenmek üzere ciddi bir çaba sarf ettiği görülüyor. Fakat bazen, ya dikkatsizlikten ya da arada sırada iki taraftan birini “yerine oturtmak” gerektiğini hissettiğinden sakarlıktan sorumsuzluğa kadar uzanan davranışlarda bulunuyor.

AB’nin Kıbrıs Cumhuriyeti değil de “Kıbrıs Rum” başkanlığına ilişkin açıklaması da bu durumlardan biridir. Sayın Downer’ın bu farkın hem ne olduğunu hem de anlamını çok iyi bildiğini düşünüyorum. Kıbrıs Cumhuriyeti’ni yalnızca Kıbrıslırumlar ile bağdaştırmanın sabit bir Türk tezi olduğunun farkındadır. Öte yandan, aynı anda Kıbrıslırumların eş zamanlı olarak resmi Kıbrıs Cumhuriyeti’ni temsil etmesi şeklindeki şüphe edilemez hakkına herhangi bir “gölge” düşürülmesinin Kıbrıslırumlar için kırmızıçizgi olduğunun da farkındadır.

Peki, böyle bir kişi nasıl savunulabilir? Yanıt; saldırıya girmek ve onu suçlayanların iki yüzlülüklerini ortaya koymakla ilgilidir. Downer’ı suçlayanlar, eski çözümcülerden AKEL ve DİSİ’den tutun çözüm fobisi olan tüm diğer partilere kadar tüm partiler ve hatta Cumhurbaşkanıdır. Üstelik saldırı derecesi o kadar büyüktür ki yalnızca siyasi liderlerin riyakarlığını göstermekle –mesela Andros Kipriyanu aniden böyle bir tutkuyu nereden buldu?- bununla kalmıyor, aynı zamanda bu liderlere hakim olan güvensizliği de ortaya koyuyor.

Güvensizlik bu liderleri kontrol altına alıyor, çünkü Sayın Downer’ın söylediklerinin de facto olarak

doğru olduğunu biliyorlar. 1964 yılından beridir Kıbrıs Cumhuriyeti Kıbrıslırumların eline geçmiştir. Kıbrıslıtürklerin gitmesi (ya da onları kovmamız, bu başka bir meseledir) bir yana, konunun özü Kıbrıs Cumhuriyeti’nin devlet varlığının bir anayasa ile kontrol edildiği, bu anayasanın AB müktesebatının bir parçası olduğu ve bu anayasada Kıbrıs Türk toplumu ve Kıbrıslıtürklerin rolleri ve hakları olduğudur.

Bu rol, şu anda tamamen boştur.

Bu temel anayasal boşluk olduğu andan itibaren Kıbrıslırum politikacılar ne kadar da bağırıp çağır-salar boşa gider. Bu politikacıların çoğunun yüzüne bunu söylerseniz size ya ne kadar bihaber olduklarını gösterirler, ya da sizi hain olarak nitelendirirler.

Bunun sebebi ise, “Kıbrıs sorunu istila ve işgal sorunudur” sloganını tekrarlayarak tüm dünyayı buna inandıracaklarını ve gerçekleri değiştireceklerini sanmalarıdır.

Eh, bu kadar da olmaz.

Lütfen onlara biri Kıbrıs sorununa ilişkin müzakerelerin 1968 yılından buyana sürdüğünü hatırlatabilir mi?

1968 yılında ne istila ne işgal vardı.

O halde neyi tartışıyorlardı?

Ayrıca bir yanılıgya, hatta bir yalana fanatik bir şekilde yapışıp kalmak neye hizmet eder?

Sorumuz burada bitmiyor, veya belki de 1968 yılında başlamıyor. Daha geriye, 1964 yılına, Güvenlik Konseyi’nin ilk kez Kıbrıs’a Barış Gücü’nün gelmesini onayladığı tarihe dayanıyor. Uluslararası tanınmışlığımızın ve bu bağlamda Kıbrıslırumların Kıbrıs Cumhuriyeti olarak resmileşmesinin mührü olarak değerlendirdiğimiz o kararda BM “Kıbrıs sorununa” resmi olarak atıfta bulunuluyor.

Eh, o zaman ne sorun vardı be kızlar? Küflenme sorunu mu, mısır pamuğu sorunu mu?

1964 yılının 186 sayılı kararının yedinci paragrafını okuyunuz.

“7. Genel Sekreter’in, Kıbrıs Hükümeti ve Yunanistan, Türkiye ve Birleşik Krallık Hükümetleri’yle anlaşarak, toplumların ve belirtilen dört hükümetin temsilcileriyle Kıbrıs’ta barışçıl çözümün sağlanması ve sorunun Birleşmiş Milletler Sözleşmesi uyarınca

anlaşmayla çözümlenmesi amacıyla yakın çalışacak, tüm Kıbrıs halkının iyiliğini ve uluslararası barış ve güvenliğin korunması hususlarını gözetecek bir arabulucu atanmasını tavsiye eder. Arabulucu, Genel Sekreter’e düzenli aralıklarla çabalarıyla ilgili rapor sunacaktır.”

Bu görüşümde çok yalnız olduğumun bilincinde olarak tekrarlıyorum: Kıbrıs sorunu istila ve işgal sorunu değildir. AYNI ZAMANDA istila ve işgal sorunudur. Bir taraf için önemli parametreler olduğu gibi diğer taraf için de önemli parametreler vardır. Bu hiyerarşi bağdaşmıyor ve tam da bu hiyerarşi bağdaşmadığı için Kıbrıs sorunu vardır.

Müzakere ve/veya iletişimsel bakımdan davranışımızın ne olması gerektiği hususunda emin değilim. Fakat görülen; artık tek gerçek olarak addettiğimiz aynı sloganları birçok kez tekrarladığımızdır.

Biz böyle yaparken tabiatıyla halkı o derecede zehirledik ki diğer tarafın gerçeğini “görmesi” mümkün değildir.

Korkarım, diğer tarafın tezini -katılsak da katılmasak da- “görme” yoksunluğumuz umutsuz bir geleceğin habercisidir. Kesinlikle tek bir gerçeği olan bir toplumun herhangi bir Cumhurbaşkanı’nın, ne kadar iyi olursa olsun herhangi bir planı geçirme olasılığı sıfıra yakındır.

Downer birkaç ay içerisinde Avustralya’ya geri gidecek. Kendisi ile ilgili yaptığım “savunmanın” güvenilir olup olmadığı çok az kişinin umurunda olacak.

Fakat maalesef bu kişinin de çözmek üzere görevlendirildiği sorunu çözmeyi başaramamasına üzülenlerin sayısı da çok az olacak.

Not: Yeşil Ağaç’ın ardından Sayın Downer’ın rolünün yükseltilmesi, bilindiği üzere en önemli ve yegane önceliği Kıbrıs sorununun çözümü olan siyasi liderliğimizin başını çok ağrıtacaktır.

Bu makale ilk kez Politits gazetesinde yayınlandı.